

Marek Saj

Doktorat ks. Lesława Krzyżaka

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 54/1-2, 508-511

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOKTORAT KS. LESŁAWA KRZYŻAKA

Dnia 9 listopada 2010 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej ks. mgr Lesława Krzyżaka, absolwenta wyżej wymienionego Wydziału. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *Treść wiary boskiej i katolickiej w świetle kanonu 750 Kodeksu Prawa Kanonicznego i Motu proprio „Ad Tuendam Fidem”*. Praca doktorska została napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. UKSW dr hab. Henryka Stawniaka. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. dr hab. Czesław Rychlicki z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i ks. prof. UKSW dr hab. Wiesław Kiwior z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Praca doktorska ks. mgr Lesława Krzyżaka składa się ze Spisu treści (s. 2-6); Wstępu (s. 8-13); Rozdziału I: „Magisterium w służbie wiary” (s. 14-75); Rozdziału II: „Podstawowe prawdy wiary boskiej” (s. 76-129); Rozdziału III: „Treść prawd wiary katolickiej” (s. 130-194); Rozdziału IV: „Ochrona wiary i przestępstwa przeciw wierze” (s. 195-231); Zakończenia (s. 232-235); Wykazu skrótów (s. 236-238) oraz z Bibliografii (s. 239-275).

Doktorant w swojej autoprezentacji rozprawy doktorskiej wskazał na kilka podstawowych założeń swoich badań. Na samym początku zwrócił uwagę, iż treść wiary boskiej i katolickiej stanowi depozyt wiary Kościoła. Każdy wierny tej wspólnoty jest zobowiązany przyjąć i wyznawać określoną treść wiary. Obowiązek ten wynika z przyjętego sakramentu chrztu świętego. Treść prawd wiary przekazuje i chroni Magisterium Kościoła. Na mocy mandatu otrzymanego od Chrystusa i charyzmatu asystencji Ducha Świętego, Magisterium Kościoła strzeże integralności depozytu wiary, autorytatywnie interpretuje i proponuje teologom dalsze pogłębianie treści wiary. W pogłębianiu zrozumienia Objawienia pomocą Magisterium służą teolodzy. Wyniki badań prezentują oni Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła, a ten z kolei przekazuje wiernym. Zasygnalizowane wyżej kwestie były inspiracją do podjęcia tematu w dysertacji.

Źródłami dla tej pracy o treści wiary boskiej i katolickiej są *Kodeks Prawa Kanonicznego* i *Motu proprio Ad Tuendam Fidem*, a także dokumenty papieskie dotyczące tej tematyki oraz nauki katolickiej podanej w sposób ostateczny. Ponadto źródłami pracy jest szereg pozycji naukowych omawiających treść poszczególnych prawd wiary. Niektóre z treści wiary doczekały się solidnych opracowań naukowych. Niemniej jednak są treści wiary, które nie są lub są ostrożniej podejmowane przez teologów. Wynika to między innymi z tego, że Magisterium Kościoła zwróciło uwagę niektórym teologom na ramy ich pracy i na troskę o odpowiedzialne badanie depozytu

wiary. Pomimo licznych publikacji zagadnienie treści wiary boskiej i katolickiej nie zostało jeszcze wyczerpująco opracowane.

Celem więc niniejszej pracy było wyartykułowanie i dookreślenie treści wiary boskiej i katolickiej w świetle *Kodeksu Prawa Kanonicznego*. Podjęta została próba wskazania, jaka jest treść wiary boskiej i katolickiej oraz nauki kościelnej podkreślanej przez Motu proprio *Ad Tuendam Fidem*. Ponadto celem rozprawy było także zbadanie, jakie są podstawy dla tych treści wiary Kościoła. Kolejnym było określenie, jaka jest prawno-karna ochrona dla tych treści wiary, które trzeba przyjąć i których nie można odrzucić. Następnie zadaniem pracy było wskazanie, jakie konsekwencje ponosi wierny, który nie akceptuje lub zaprzecza jakiejś prawdy wiary boskiej i katolickiej oraz nauce katolickiej podanej w sposób ostateczny.

Praca doktorska składa się z czterech wzajemnie dopełniających się rozdziałów. Rozdział I został poświęcony przedstawieniu współczesnego rozumienia Magisterium Kościoła, jego miejsca i roli we wspólnocie kościelnej oraz w relacji do teologii. Z analizy wynika, że Pismo święte, Tradycja przekazana przez apostołów i pierwotne wspólnoty wierzących oraz sukcesja apostołska są skarbnicą, która dała początek treściom prawd wiary boskiej i katolickiej. Te trzy źródła, od strony teologicznej i kanonicznej tworzą i kształtują treści wiary oraz wyznaczają ramy poprawnego przekazu ich treści. Ten podstawowy fundament wiary jest bogactwem, na którym powstało i z którego czerpie Magisterium Kościoła. Urząd Magisterium tworzył się przez wieki, został umiejscowiony we wspólnocie kościelnej, ma wyznaczone zadania, a wykorzystując różne środki stoi na straży treści prawd wiary. Z treści tego rozdziału wyraźnie wynika, że Magisterium Kościoła nie jest ponad Objawieniem, ale jest na służbie prawd wiary, które we wspólnocie wierzących podawane są do wierzenia, wyjaśniane i podlegają ochronie.

W rozdziale II posługując się metodą ściśle teologiczną, w oparciu o dane skryptystyczne, pisma patrystyczne i nauczanie Kościoła, przybliżono prawdy *de fide credenda*, czyli prawdy wiary zawarte w *Credo* oraz prawdy, które nie są zawarte w *Credo*, ale stanowią przedmiot Objawienia Bożego i prawd wiary boskiej i katolickiej. Te prawdy zostały omówione w następującej kolejności: prawdy odnoszące się do Pana Boga w tajemnicy Trójcy Osób Bożych, prawdy odnoszące się do Kościoła i sakramentów oraz prawdy odnoszące się do rzeczy ostatecznych człowieka. Przy opracowaniu tego rozdziału pewną trudność stanowiły dogmaty maryjne w kontekście ich umieszczenia w pracy. Z jednej strony są one ściśle powiązane z teologicznymi prawdami o Osobie Chrystusa, a z drugiej strony Boże macierzyństwo Maryi stanowi podstawę Jej wszystkich przywilejów i świętości i konsekwentnie są one dogmatami, czyli autonomicznymi prawdami wiary boskiej i katolickiej. Ostatecznie zdecydowano się na przedstawienie ich w powiązaniu z tajemnicą Chrystusa, jako Osoby Trójcy Świętej.

W rozdziale III ukazano prawdy wiary kościelnej *de fide tenenda*. Prawdy te w sprawach wiary i moralności przekazuje Kościół w sposób ostateczny. Są one definiowane w sposób uroczysty przez Biskupa Rzymskiego, gdy wypowiada się *ex cathedra*, przez kolegium biskupów zgromadzonych na soborze albo nieomylnie przekazywane w nauczaniu zwyczajnym i powszechnym Kościoła. Prawdy te są niezbędnym warunkiem wiernego zachowywania i wyjaśniania depozytu wiary, chociaż nie zostały przedstawione przez Magisterium Kościoła jako formalnie objawione. W rozdziale tym omówiono dwa rodzaje prawd. Pierwszą grupę tworzą prawdy związane z Objawieniem na mocy logicznego myślenia. Są to: rozwój doktryny o nieomylności Biskupa Rzymskiego, nauczanie o udzielaniu święceń kapłańskich wyłącznie mężczyznom, doktryna o niegodziwości eutanazji, nauczanie o niegodziwości prostytucji i nierządu. W drugiej grupie omówiono prawdy związane z Objawieniem na mocy konieczności historycznej, którymi są: prawomocność wyboru Biskupa Rzymskiego, prawomocność zwołania soboru powszechnego, naukę o kanonizacji i deklarację o nieważności święceń anglikańskich.

Rozdział IV poświęcony został prawnokarnej ochronie wiary boskiej i katolickiej i nauki katolickiej podanej w sposób definitywny. Uwzględniono przy tym zagadnienie wolności i posłuszeństwa wobec Magisterium Kościoła, podstawowych zadań Kongregacji Nauki Wiary i jej sposobu postępowania w sprawie weryfikowania prawowierności nauki. W segmencie pierwszym rozdziału o karalności za poszczególne przestępstwa omówiono przestępstwa przeciwko prawdom *de fide credenda*: apostazja, herezja, schizma, przestępstwa przeciwko sakramentom (tj. przekraczaniu granic w komunikacji z innymi wyznaniem), krzywoprzysięstwo i bluźnierstwo, przestępstwa przeciw Eucharystii i spowiedzi (tj. rozgrzeszenie współnika grzechu, solicytacja, naruszenie tajemnicy spowiedzi) oraz przestępstwa przeciwko życiu (zabójstwo i aborcja). Natomiast w segmencie drugim omówiono przestępstwa, które stanowią akty skierowane przeciw prawdom *de fide tenenda*, nauce kościelnej (*fides ecclesiastica*), czyli doktrynie katolickiej podanej definitywnie. Ten ostatni rozdział był pomyślany jako wskazujący na troskę Kościoła o czystość depozytu wiary, a nie szczegółowo opisujący i analizujący problematykę karną wokół prawd wiary boskiej i katolickiej oraz prawd nauki katolickiej podanej w sposób ostateczny.

Podsumowując całość pracy doktorskiej Doktorant stwierdził, że w przekazywaniu treści prawd wiary nie można ograniczyć się tylko do pierwszorzędного przedmiotu nieomylności, który stanowią wydarzenia zbawcze i prawdy formalnie objawione. Konieczne jest rozszerzenie przekazu o drugorzędny przedmiot nieomylności, którego treści, chociaż nie zostały formalnie objawione, to jednak istotnie wiążą się z przekazywaniem nauki objawionej. Brak możliwości nieomylnego stwierdzenia tych treści stanowiąłby istotną przeszkodę uniemożliwiającą przejrzyste i integralne przekazywa-

nie depozytu wiary. Kościół czerpiąc z Pisma świętego, Tradycji apostoelskiej i sukcesji apostoelskiej oraz z doświadczenia historii coraz doskonalej i wnikliwiej przekazuje i broni depozytu wiary. Poprzez wieki, a zwłaszcza współcześnie, dba on o wierny i integralny przekaz depozytu wiary. Jest to wyrazem jego pasterskiej troski.

Obydwaj recenzenci wskazali pozytywne jak i negatywne walory dysertacji ks. mgr Lesława Krzyżaka i w końcowych wnioskach ocenili ją jako odpowiadającą wymogom stawianym przez prawo rozprawie doktorskiej, tak pod względem merytorycznym jak i formalnym. Podkreślili też, że Autor dobrze zrealizował swe badawcze zamierzenia.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, walor naukowy przedłożonej pracy właściwy dla rozpraw doktorskich, opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony, nadała ks. mgr Lesławowi Krzyżakowi stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

o. Marek Saj CSsR

DOKTORAT PANI KATARZYNY MAJCHRZAK

Dnia 25 stycznia 2011 roku na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej p. mgr Katarzyny Majchrzak, absolwentki wyżej wymienionego Wydziału. Doktorantka przedłożyła Radzie Wydziału rozprawę pt. *Ochrona karna prawa do życia dziecka poczętego w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku*. Praca doktorska została napisana na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW pod kierunkiem ks. prof. UKSW dr hab. Wiesława Kiwiora. Recenzentami rozprawy byli: ks. prof. UPJPII dr hab. Tomasz Rozkrut z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie i ks. prof. UKSW dr hab. Henryk Stawniak z Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

Praca p. mgr Katarzyny Majchrzak składa się ze Spisu treści (s. 2-7); Wykazu skrótów (s. 8-9); Wstępu (s. 10-14); Rozdziału I: „Pojęcie aborcji – przerwanie ciąży” (s. 15-41), Rozdziału II: „Podmiot czynny przestępstwa przerwania ciąży” (s. 42-65), Rozdziału III: „Strona obiektywna przestępstwa aborcji” (s. 66-94), Rozdziału IV: „Strona subiektywna przestępstwa aborcji” (s. 95-140); Rozdziału V: „Sankcja karna” (s. 141-183); Zakończenia (s. 184-187) oraz z Bibliografii (s. 188-203).

Doktorantka w swojej autoprezentacji rozprawy doktorskiej wskazała na kilka podstawowych założeń swoich badań. Na samym początku zwróciła uwagę, że podjęła się dokonania analizy tego zagadnienia między innymi z tego powodu, że ostatnio bardzo